

Bariery w biznesie

Edycja 2022

Wyniki badania przeprowadzonego w ramach
cyklu International Business Report przez
Grant Thornton International

Luty 2022

Wprowadzenie

Aby gospodarka mogła się rozwijać, a wraz z nią mógł zwiększać się dochód obywateli, muszą przede wszystkim rozwijać się działające w Polsce przedsiębiorstwa. To jak szybko rosną zależy, w dużej mierze od tego, jakie przeszkody napotykają na swojej drodze. Często to właśnie bariery w większym stopniu determinują rozwój danej firmy, niż ewentualne napotykane przez nią okazje biznesowe.

Właśnie dlatego od 2019 roku Grant Thornton na świecie rozpoczął cykl monitorowania barier ograniczających rozwój biznesu. Pytamy średnie i duże firmy w 33 najważniejszych gospodarkach świata o osiem czynników, które mogą ograniczać rozwój firm. Badaniem objęta została również Polska. Jakie bariery doskwierają polskim przedsiębiorstwom? Jak wypadamy na tle świata?

Zapraszamy do lektury

O badaniu:

Badanie opisane w niniejszym raporcie prowadzone jest globalnie przez firmę Dynata na zlecenie Grant Thornton International w ramach cyklu International Business Report. Co roku realizowane jest wśród 10 tys. właścicieli lub członków zarządu średnich i dużych przedsiębiorstw na świecie, w tym 200 w Polsce. Ostatnia edycja badania prowadzona była w okresie wrzesień-listopad 2021 roku.

Przedsiębiorczość na uwięzi

Podwyżki płac, podatki, składki, procedury, zmienne prawo, koncesje, wysokie ceny energii, brak rąk do pracy, strach o przyszłość... Polscy przedsiębiorcy mają wiele kul u nóg. Które ciążą im aktualnie najbardziej?

Choć polska gospodarka w ostatnich latach – mimo pandemii – odnotowuje relatywnie silny wzrost, nie oznacza to, że w pełni wykorzystuje swój potencjał. Wzrost gospodarczy mógłby być wyraźnie wyższy, gdyby nie bariery, które – według przedsiębiorców – w znaczący sposób hamują możliwość rozwoju działających w Polsce firm.

O jakie bariery chodzi? Można je podzielić na trzy grupy. Po pierwsze, bariery administracyjno-podatkowe, czyli te, za które odpowiada rząd i podległe mu instytucje państwowe. Z pewnością ostatnie zamieszanie

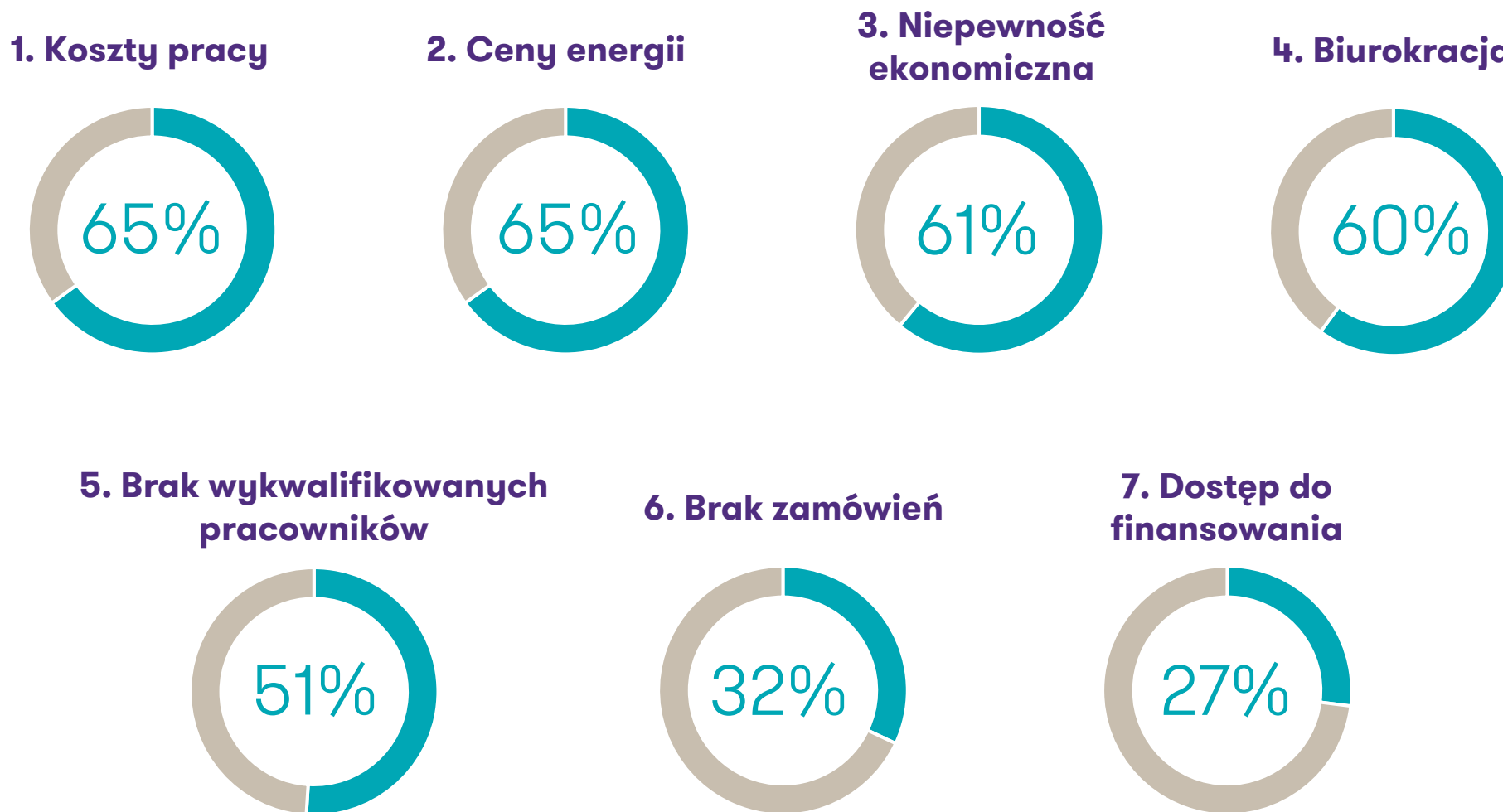
wywołane wprowadzeniem zmian podatkowo-kadrowych zwane Polskim Ładem nie ułatwiło prowadzenia działalności gospodarczej.

Druga grupa barier to czynniki makroekonomiczne – wynikające głównie z naturalnych procesów gospodarczych. Chodzi np. o wysokie koszty pracy, brak wykwalifikowanych pracowników na rynku czy słaby popyt, a więc niewielka liczba zamówień i klientów.

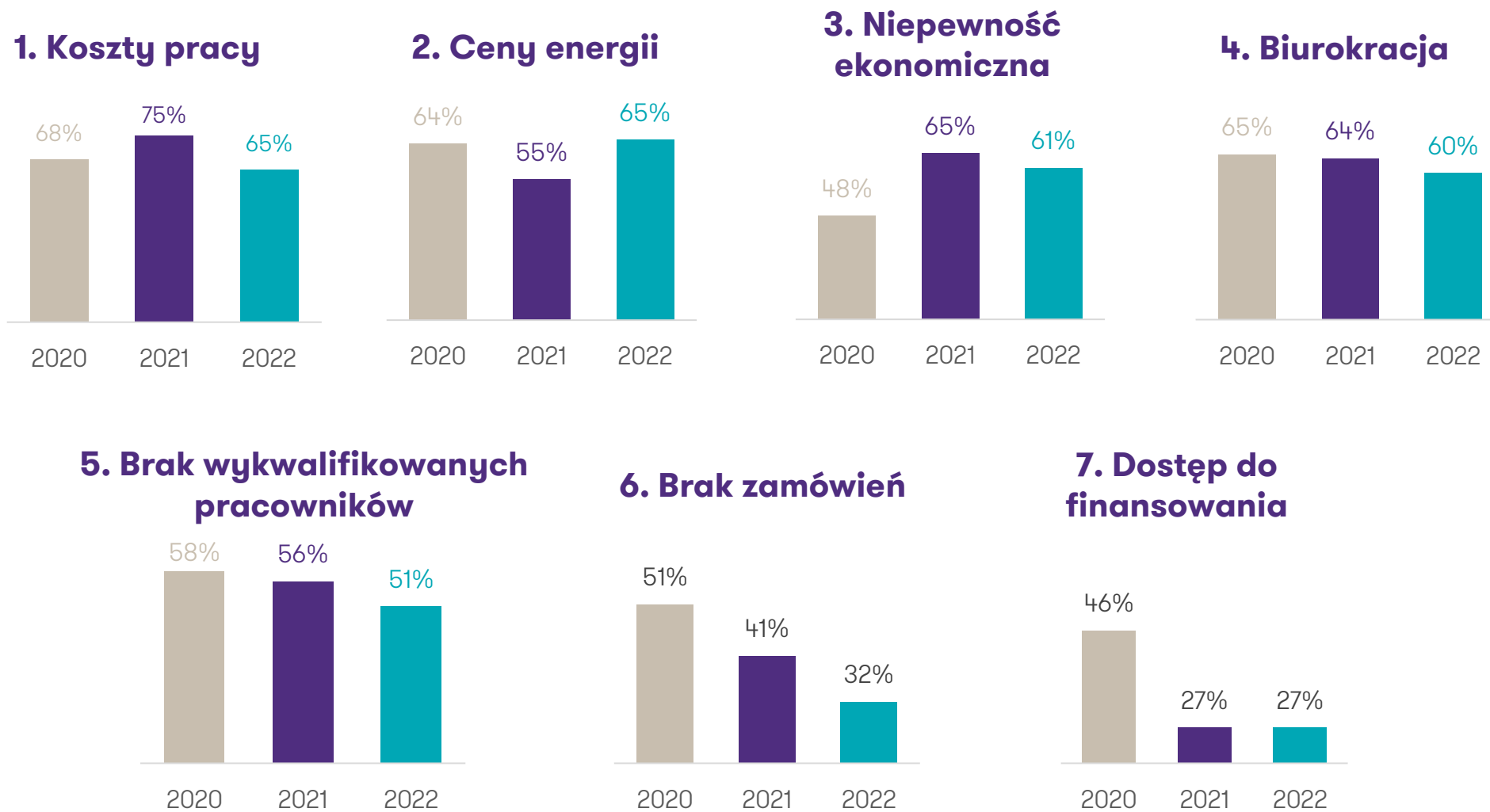
Trzecia grupa to natomiast bariery, które swoją przyczynę mają w pewnym stopniu w sytuacji międzynarodowej. Są to np. wysokie ceny energii czy wysoka niepewność ekonomiczna (wywołana np. globalną pandemią i kolejnymi falami zakażeń).

Jak powyższe bariery oceniane są obecnie przez średnie i duże przedsiębiorstwa działające na polskim rynku? Wyniki najnowszej edycji badania Grant Thornton prezentujemy na kolejnych stronach.

Wykres 1. Odsetek średnich i dużych firm w Polsce, które wskazały dany czynnik jako „silną” bądź „bardzo silną” barierę w rozwoju

Wykres 2. Odsetek średnich i dużych firm w Polsce, które wskazały dany czynnik jako „silną” bądź „bardzo silną” barierę w rozwoju

Bariera #1

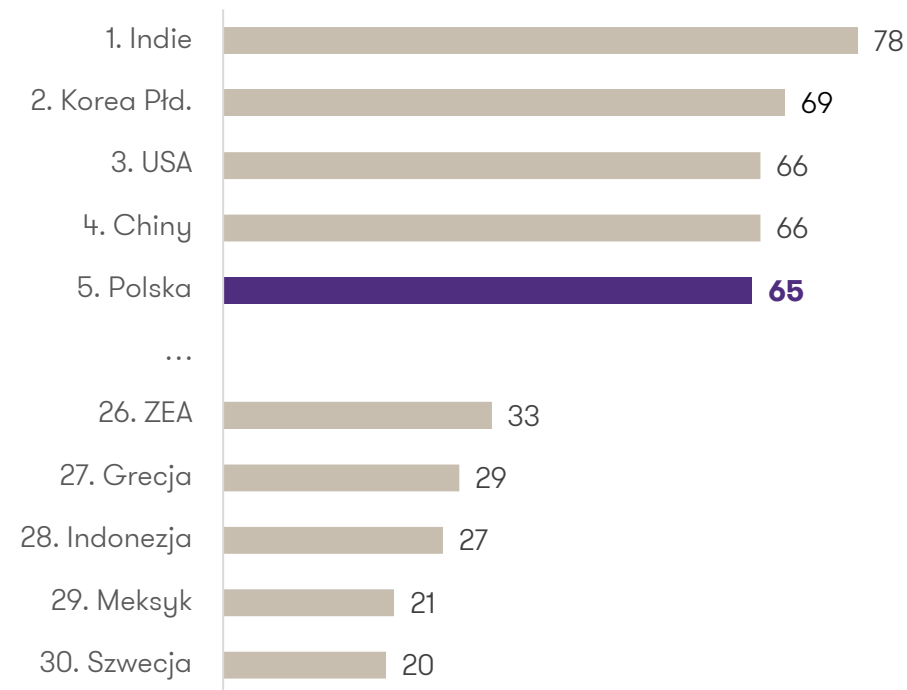
Koszty pracy

Wysoki koszt zatrudnienia pracowników to aktualnie najbardziej dotkliwa przeszkoda w prowadzeniu biznesu w Polsce, wymieniana przez 65 proc. firm. Tylko w czterech krajach bariera ta jest silniejsza.

O jakie koszty pracy chodzi polskim przedsiębiorcom? Prawdopodobnie część z nich uskarża się po prostu na wysokie nominalne wynagrodzenia pracowników w Polsce, a zwłaszcza na fakt, że w ostatnich latach wyraźnie one wzrosły. W grudniu 2021 roku przeciętna pensja w sektorze przedsiębiorstw była o 11,2 proc. wyższa niż rok wcześniej (najwyższy wzrost od ponad 13 lat) i 26 proc. wyższa niż trzy lata wcześniej. Taki skokowy wzrost z pewnością nie był uwzględniany przez przedsiębiorstwa i wymusza na nich ograniczanie rentowności, wydatków inwestycyjnych lub podnoszenie ogólnej efektywności.

Ponadto, biorąc pod uwagę fakt, że poziom płac w Polsce nadal jest wyraźnie niższy niż w wielu innych uwzględnionych w badaniu krajów, wydaje się, że wielu ankietowanym może chodzić nie tylko o nominalne poziomy wynagrodzeń w Polsce, ale też o pozapłacowe koszty pracy, np. PIT, składki na ubezpieczenia społeczne, składki na Fundusz Pracy itp. Wyraźnie podnoszą one realny koszt zatrudniania pracowników.

Wykres 3. Odsetek średnich i dużych firm w Polsce, które wskazały **KOSZTY PRACY** jako „silną” bądź „bardzo silną” barierę w rozwoju (w proc.)

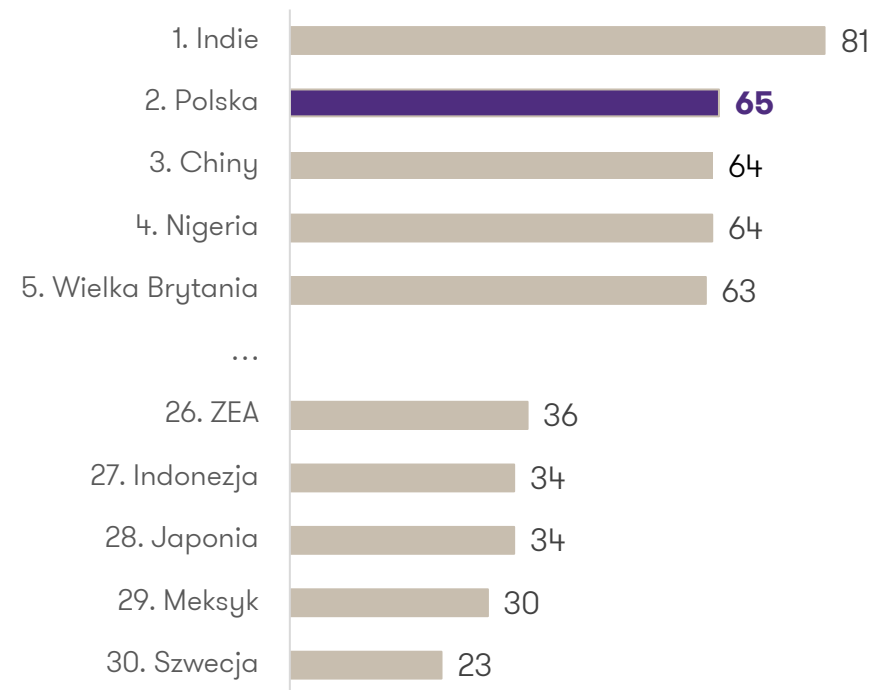
Bariera #2

Ceny energii

Ważną barierą w rozwoju firm w Polsce są też ceny energii. Rok 2021 był pod tym względem wyjątkowo dotkliwy, a 2022 przyniesie prawdopodobnie dalsze problemy po stronie przedsiębiorców.

Już 65 proc. ankietowanych przez nas średnich i dużych przedsiębiorstw w Polsce uważa wzrost kosztów energii za „silną” bądź „bardzo silną” barierę w rozwoju. Spośród przebadanych krajów, tylko w Indiach odsetek ten jest wyższy. Bariera cen energii wskoczyła tym samym na pierwsze (ex aequo z kosztami pracy) miejsce w rankingu barier biznesowych w Polsce. Trudno się dziwić. W 2021 roku średnia cena energii elektrycznej wyniosła 701 zł za 1 MWh, czyli wzrosła przez rok o 24 proc. (średnio dla wszystkich odbiorców w grupach taryfowych G, jednak ceny w innych grupach również mocno wzrosły). Rok 2022 również nie zapowiada się przyjaźnie dla odbiorców. W listopadzie 2021 roku średnia cena energii elektrycznej na Towarowej Giełdzie Energii w kontraktach terminowych na 2022 rok wynosiła już 471 zł za 1 MWh. Był to wzrost o 95 proc. w porównaniu z analogicznym miesiącem poprzedniego roku, kiedy cena ta wynosiła 242 zł. Zgodnie z zatwierdzonymi przez Urząd Regulacji Energetyki taryfami energii, od 1 stycznia 2022 roku ceny energii poszły w górę o 24 proc.

Wykres 4. Odsetek średnich i dużych firm w Polsce, które wskazały **CENY ENERGII** jako „silną” bądź „bardzo silną” barierę w rozwoju (w proc.)

Bariera #3

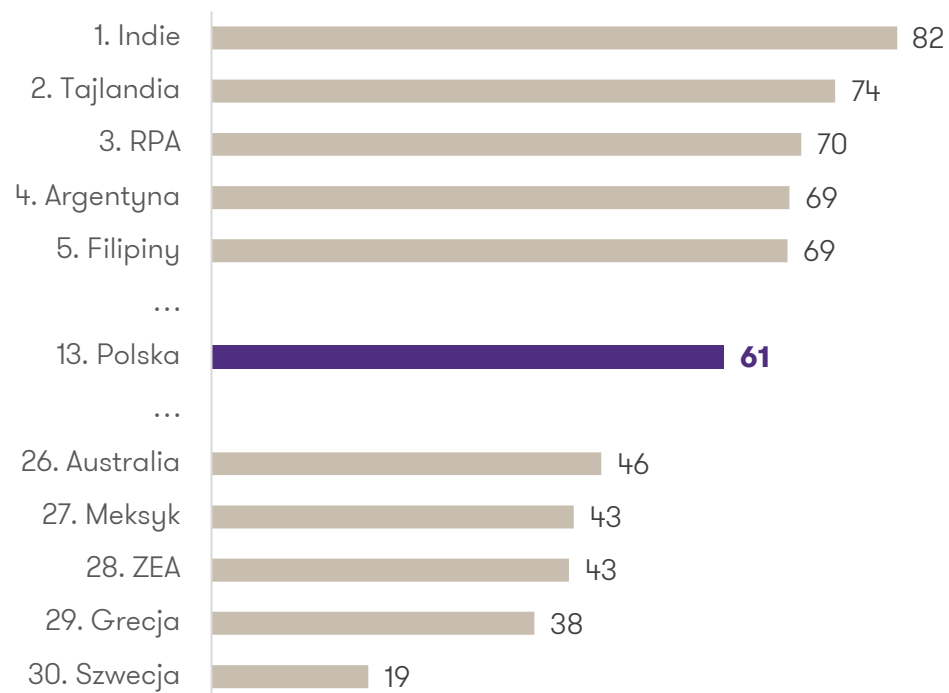
Niepewność ekonomiczna

Przedsiębiorcy w Polsce już przed pandemią mieli silne poczucie niepewności odnośnie przyszłości gospodarki. Walka z koronawirusem dodatkowo nasiliła te obawy.

Aż 61 proc. szefów średnich i dużych firm w Polsce deklaruje obecnie, że niepewność ekonomiczna to dla nich silna bądź bardzo silna bariera w rozwoju. To drugi rok z rzędu, w którym bariera ta mieści się w ścisłej czołówce naszego „rankingu”. Jednak wcześniej bariera ta również była istotna. W 2019 roku wskazywało ją 45 proc. przedsiębiorstw.

Do niedawna głównym powodem niepewności ekonomicznej były częste zmiany prawa gospodarczego w Polsce, a także sytuacja m.in. np. związana z kryzysem w strefie euro czy Brexitem. Obecnie najważniejszym powodem tak dużego znaczenia tej bariery wydaje się pandemia – ryzyko kolejnych lockdownów, częste zmiany w obostrzeniach nakładanych na firmy oraz zmienność prognoz rozwoju pandemii. Należy jednak zauważyć, że bariera ta – choć nadal istotna dla przedsiębiorców – nieco osłabła na sile. W zeszłym roku wskazywało na nią 65 proc. badanych przedsiębiorstw, a więc o 4 pkt proc. więcej niż teraz.

Wykres 5. Odsetek średnich i dużych firm w Polsce, które wskazały **NIEPEWNOŚĆ EKONOMICZNĄ** jako „silną” bądź „bardzo silną” barierę w rozwoju (w proc.)

Bariera #4

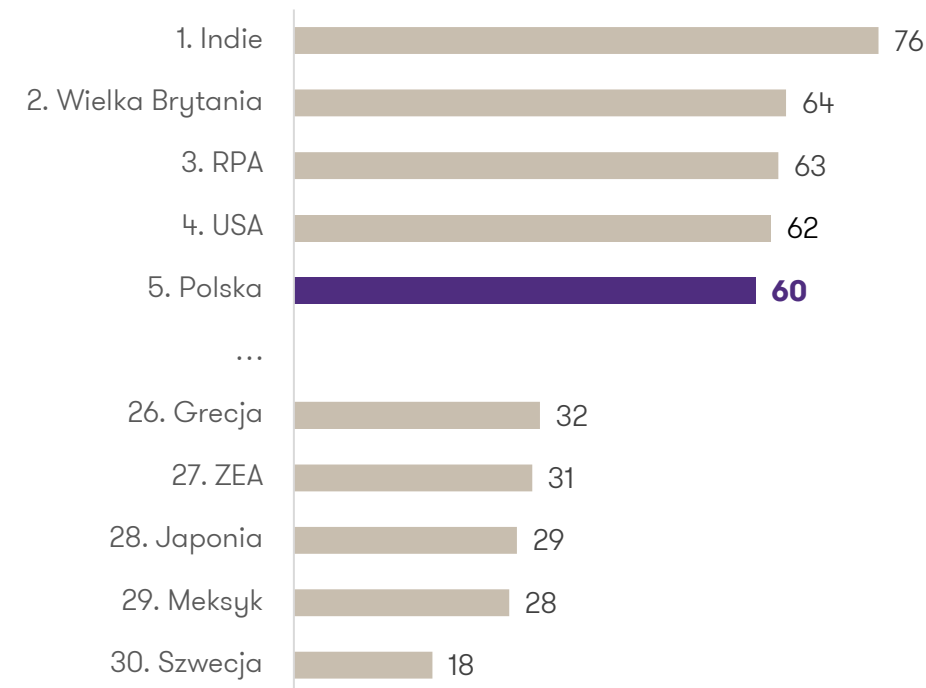
Biurokracja

Istotną barierą w prowadzeniu biznesu w Polsce niezmiennie jest biurokracja. W naszym badaniu przeszkodę tę odczuwało 60 proc. firm. Polski Ład z pewnością nie poprawił tego wyniku.

Spośród wszystkich barier, o które pytamy przedsiębiorców, bariera biurokracji od lat jest najbardziej stabilna. Odsetek szefów firm, którzy doświadczają tej bariery, od 11 lat utrzymuje się na poziomie około 60 proc. Tak też było w najnowszej edycji badania – również 60 proc. średnich i dużych firm w Polsce zadeklarowało, że biurokracja jest dla nich silną bądź bardzo silną barierą. Jest to 5. najwyższy wynik ze wszystkich 30 przebadanych krajów.

Warto jednak zaznaczyć, że tegoroczna edycja badania zakończyła się w grudniu, a więc tuż przed wejściem w życie Polskiego Ładu. Biorąc pod uwagę zamieszczenie, jakie reforma ta wywołała w zasadach księgowości oraz naliczania płac i składek pracowników, wydaje się, że gdyby badanie zostało przeprowadzone obecnie, odsetek firm narzekających na biurokrację byłby jeszcze wyższy.

Wykres 6. Odsetek średnich i dużych firm w Polsce, które wskazały **BIUROKRACJĘ** jako „silną” bądź „bardzo silną” barierę w rozwoju (w proc.)

Bariera #5

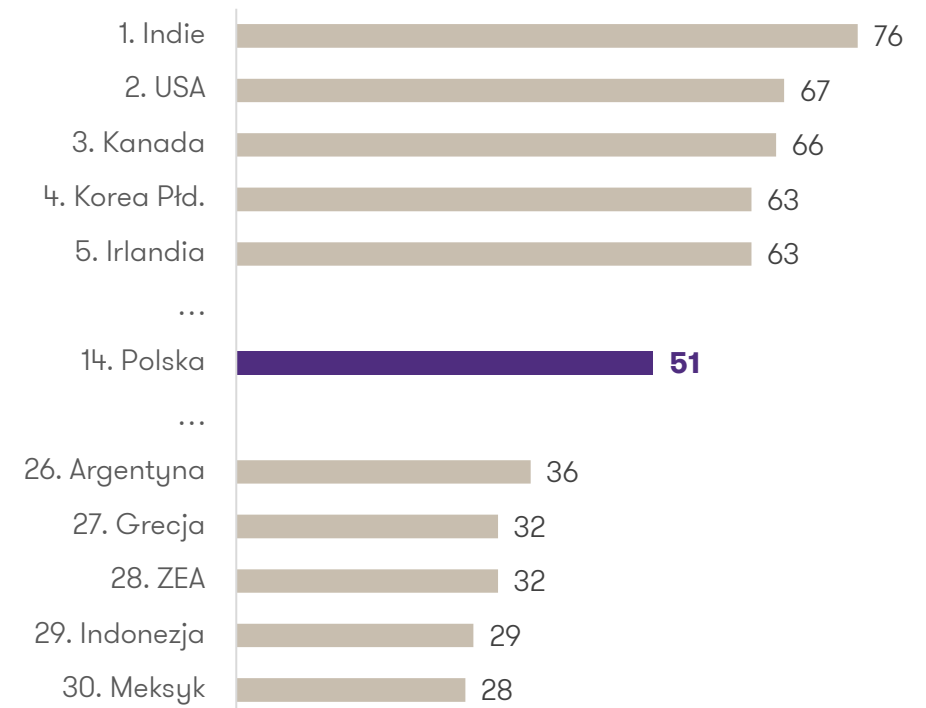
Brak wykwalifikowanych pracowników

Od wielu lat istotną barierą dla polskich przedsiębiorców jest również niedobór rąk do pracy. Ostatnio problem ten jednak nieco osłabł.

W ciągu ostatnich pięciu lat stopa bezrobocia spadła w Polsce o prawie 2/3 (z 14 do 5,4 proc.) i grono osób bez pracy jest obecnie najniższe w historii, a na terenie większości kraju zjawisko prawdziwego bezrobocia niemal nie występuje (wynika głównie z naturalnej rotacji lub strukturalnego niedopasowania kompetencji do potrzeb rynku pracy). Trudno się więc dziwić, że polscy pracodawcy od kilku lat w naszym badaniu sygnalizują barierę braku wykwalifikowanych kandydatów do pracy. Jeszcze 4-5 lat temu bariera ta wskazywana była przez ponad 60 proc. badanych przedsiębiorstw i przewodziła w naszym „rankingu”.

Obecnie barierę tę wskazuje 51 proc. szefów firm. Stawia to Polskę na 14. miejscu wśród 30 badanych państw. Problem braku rąk do pracy nadal jest więc w polskiej gospodarce widoczny i masowy, jednak w ostatnich latach – zwłaszcza w okresie pandemii – nieco przygasł na sile.

Wykres 7. Odsetek średnich i dużych firm, które wskazały **BRAK WYKWALIFIKOWANYCH PRACOWNIKÓW** jako „silną” bądź „bardzo silną” barierę w rozwoju (w proc.)

Bariera #6

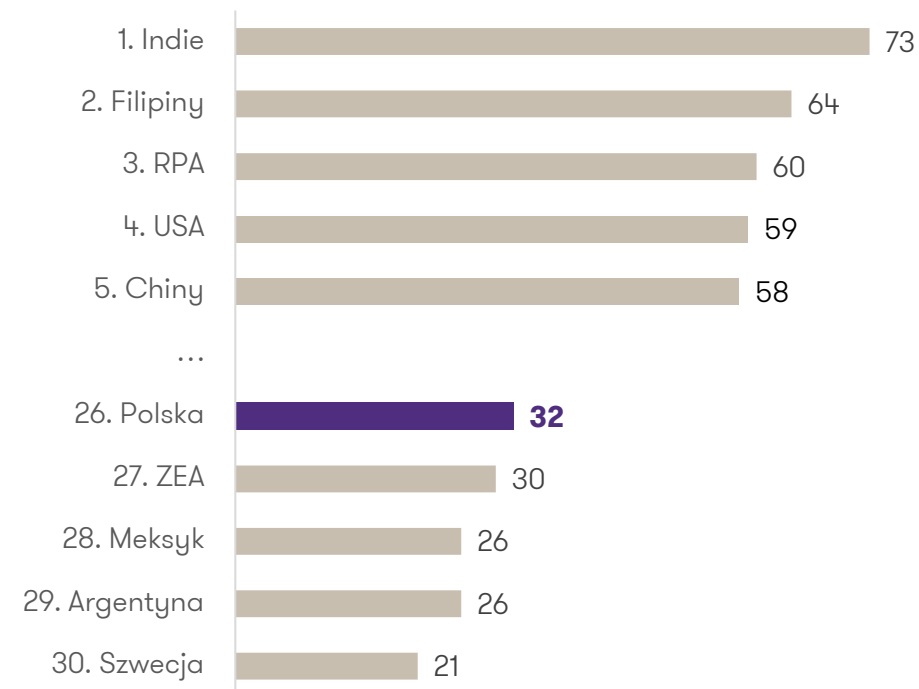
Brak zamówień

Dopiero szóstą barierą w rozwoju polskich przedsiębiorstw jest słaby popyt na rynku. Wskazuje ją już tylko 32 proc. zapytanych firm.

Słaby popyt to najbardziej „naturalna” bariera w rozwoju przedsiębiorstw w każdej gospodarce – wynika zwykle po prostu z procesów makroekonomicznych, tzn. z aktualnego stanu koniunktury gospodarczej na danym rynku. Odsetek firm deklarujących brak popytu jest dobrym miernikiem tego, na jakim etapie cyklu koniunkturalnego znajduje się gospodarka - im większy jest ten odsetek, tym gorzej świadczy to o aktualnej koniunkturze.

Z tego punktu widzenia może cieszyć fakt, że bariera popytu jest dopiero 6. najczęściej wskazywaną barierą w polskich firmach. Odsetek firm, które doświadczają tej bariery, spadł z 51 do 32 proc. Wpisuje się to w ogólnie dobry obraz koniunktury gospodarczej w Polsce. Gospodarka szybko się rozwija, więc nie dziwi fakt, że polskie firmy mają większe zmartwienia na głowie niż niedobór klientów. Na 30 przebadanych państwach, tylko w czterech odsetek średnich i dużych firm doświadczających słabego popytu, jest niższy niż nad Wisłą.

Wykres 8. Odsetek średnich i dużych firm w Polsce, które wskazały **BRAK ZAMÓWIEŃ** jako „silną” bądź „bardzo silną” barierę w rozwoju (w proc.)

Bariera #7

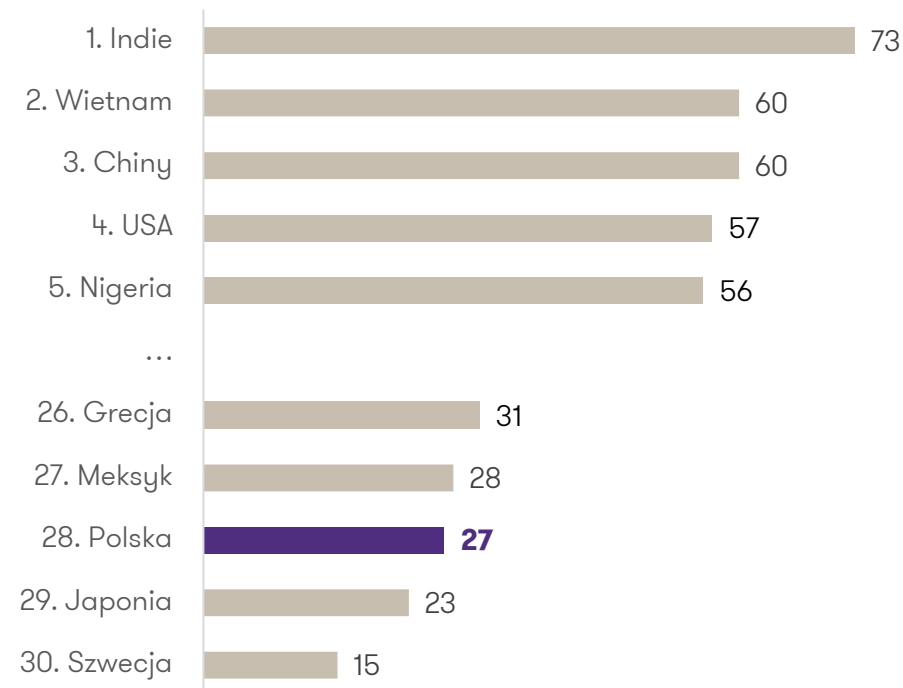
Dostępność finansowania

Jeszcze rzadziej wskazywaną barierą w rozwoju biznesu jest problem z dostępnością finansowania – odczuwa ją zaledwie 27 proc. średnich i dużych przedsiębiorstw.

Jak wynika z naszego badania, polskie firmy relatywnie rzadko mają problem z finansowaniem. Jest to bariera w rozwoju aktualnie dla 27 proc. firm, choć jeszcze dwa lata temu było to 46 proc. Z 30 badanych państw tylko w Szwecji i Japonii odsetek firm narzekających na trudne warunki dostępu do finansowania jest niższy.

Z jednej strony może cieszyć fakt, że bariera ta zajmuje w badaniu dopiero ostatnie, siódme miejsce. Z drugiej strony, wydaje się oczywiste, że jej znaczenie będzie rosnąć. Kiedy prowadzone było badanie, Rada Polityki Pieniężnej dopiero zaczynała podnosić stopy procentowe. Obecnie główna stopa Narodowego Banku Polskiego jest już na poziomie 2,75 proc. (wobec 0,1 proc. na początku października), a według większości prognoz, wzrośnie ona do końca roku do około 4-4,5 proc. Z pewnością wpłynie to negatywnie na możliwości kredytowe przedsiębiorstw oraz zwiększy koszty obsługi długu. Ponadto, przedłużające się negocjacje z Unią Europejską sprawiają, że oddala się moment wdrożenia w Polsce funduszy unijnych z nowej perspektywy finansowej.

Wykres 9. Odsetek średnich i dużych firm w Polsce, które wskazały **DOSTĘPNOŚĆ FINANSOWANIA** jako „silną” bądź „bardzo silną” barierę w rozwoju (w proc.)

Polskie bariery ponad światową średnią

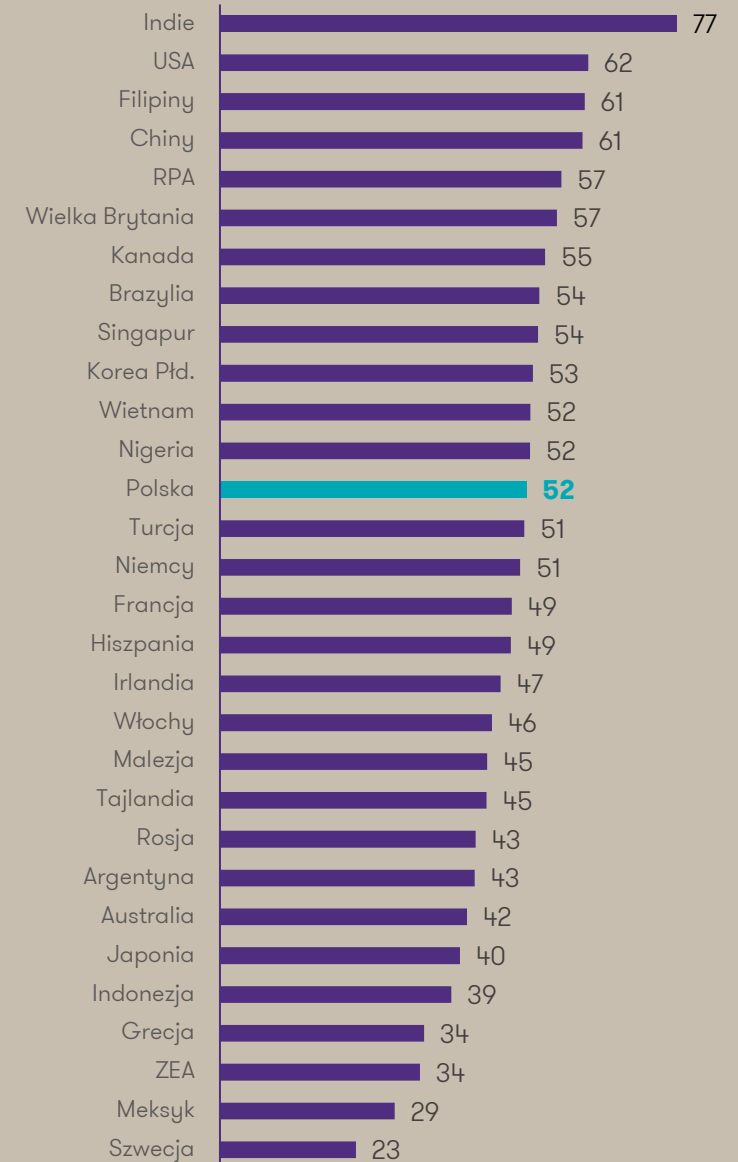
Choć polska gospodarka w ostatnich latach rozwija się w relatywnie wysokim tempie 4-5 proc. rocznie, to Polska w naszym badaniu barier rozwojowych wypada raczej negatywnie. Jeśli wyciągnąć średnią arytmetyczną ze wszystkich siedmiu badanych obszarów, okazuje się, że w Polsce aż 52 proc. średnich i dużych firm odczuwa te bariery. W ten sam sposób liczona średnia dla wszystkich 33 badanych państw wynosi 49 proc., a dla krajów europejskich – 39 proc. Drobny pocieszeniem może być jedynie fakt, że tegoroczny wynik jest nieco niższy niż w dwóch poprzednich latach, w których średnia dla Polski wynosiła po 55 proc.

„Wyniki naszego badania pokazują, że choć polska gospodarka doświadcza od lat relatywnie silnej koniunktury, to w biznesie i jego otoczeniu nadal tkwi duży potencjał, by wzrost gospodarczy był jeszcze szybszy. Ograniczanie barier stojących przed polskimi przedsiębiorstwami, zwłaszcza stabilizowanie kosztów pracy i energii oraz ograniczanie biurokracji, mogłoby być impulsem do jeszcze silniejszego rozwoju. Obszary te powinny być przez administrację rządową traktowane ze szczególną troską. Tymczasem zarówno sens (wzrost kosztów funkcjonowania przedsiębiorstw), jak i sposób wdrożenia (nieprzewidziane konsekwencje i brak kampanii edukacyjnej) Polskiego Ładu z pewnością nie jest realizacją tego postulatu.

Jolanta Jackowiak
Partner
Grant Thornton

Wykres 10. Średni wynik dla wszystkich siedmiu zaproponowanych w badaniu barier (w proc.)

Zapraszamy do kontaktu

Kontakt dla mediów:

Jacek Kowalczyk

Dyrektor Marketingu i PR

Grant Thornton

T +48 505 024 168

E Jacek.Kowalczyk@pl.gt.com

O nas

Grant Thornton to jedna z wiodących organizacji audytorsko-doradczych na świecie, obecna w 140 krajach i zatrudniająca ponad 62 tys. pracowników. W Polsce działamy od 29 lat. Zespół 800 pracowników wspiera naszych klientów w obszarach takich jak audyt, doradztwo podatkowe, doradztwo transakcyjne czy outsourcing płac i kadr oraz outsourcing księgowości.